

AMERIČKI GRAĐANSKI RAT - KRVAVA BORBA ZA SLOBODU

Petra Marinčić

“Ako moje ime ikada uđe u povijest, bit će to zbog ovog čina,” rekao je Abraham Lincoln, američki predsjednik od 1860. do 1865. godine. Njegovo zalaganje da se u američkim državama ukine ropstvo i tako spriječi gruba eksploatacija robova ne smatra se samo činom; danas Abrahama Lincolna smatramo mudrim predsjednikom koji je radio za dobrobit svoje zemlje i čitavog čovječanstva. Iako je rat pokrenut kako bi se očuvala cjelovitost SAD-a i spriječili unutrašnji sukobi, Proglas o ukinuću ropstva temeljito je promijenio poimanje građanskog rata koji je od borbe za očuvanje Unije prerastao u moralni rat za ljudske slobode koji će Abrahamu Lincolnu donijeti naziv “Veliki osloboditelj”. U ovom radu bit će riječi o razlikama između Sjevera i Juga kao i nastojanjima američkog predsjednika Abrahama Lincolna da robovima priušti odmak od života prožetog bičevanjima, bježanjem i čestim pobunama.

Država je podržavala sužanjstvo zbog praktičnosti. Kako je rasla količina proizvedenog pamuka (od 10 000 tona 1790. do milijun tona 1860.), rastao je i broj robova (od 500 000 do 4 milijuna). Zbog pobuna i urota robova, u južnim je državama razvijena mreža kontrola koju je presijecalo pravo, sudovi, vojska i rasne predrasude političkih vođa. Samo je pobuna ili rat velikih razmjera mogla okončati tako duboko utvrđen sustav. Takva se pobuna nije mogla samo okrenuti protiv ropstva nego i protiv proizvodnje pamuka koja je tada bila najuspješniji način bogaćenja u kapitalističkom svijetu. (1)¹

Sjever i Jug

Način na koji su se Sjevernjaci izražavali o starom Jugu sadržavao je u sebi moralnu osudu, odnosno, bio je to također svojevrsan oblik građanskog rata. Sjevernjaci se nisu mogli pomiriti da Jug postoji unatoč arhaičnoj i priprostoj instituciji kao što je bilo ropstvo. Ono nije bilo ekonomično, protivilo se “slobodi rada” koja je kapitalistu omogućavala otpuštanje radne snage kako mu je odgovaralo. Jug tada nije pripadao onoj “Americi” koja je tada postojala u mašti Sjevernjaka. Utjecajniji Južnjaci nikako nisu bili slijepi prema ropstvu, no tvrdili su da će kapitalističko iskorištavanje stvoriti bolji svijet, ne dopuštajući u isto vrijeme stranim društvima da se miješaju u njihove poslove. Jug je stvorio

¹ Knjiga *A People's History of the United States* (1980.) američkog povjesničara Howarda Zinna dostupna je u cijelosti na web stranici *History Is a Weapon*.

Abraham Lincoln, 16. američki predsjednik (1861. – 1865.)

tip “kulture”, ljestvicu vrijednosti koji su bili samo njihovi, pa se nije mogao nasilnim putem srušiti društveni sloj, a da se ne sruši cijela konstrukcija iznad njega. (*Povijest, 14. knjiga*, 2008: 587)

Američki povjesničar Avery O. Craven nazvao je razdoblje od 1850 do 1860. godine “prvim hladnim ratom”. Njegov naziv opravdale su razmirice između Sjevera i Juga koje su bile toliko snažne da su dovele do najtragičnijeg mogućeg ishoda: ideološkog sukoba koji je kulminirao tijekom Američkog građanskog rata. (*Povijest, 14. knjiga*, 2008: 583) Na Sjeveru i Jugu postojale su plantaže zasnivane na uzgoju duhana u Virginiji, Sjevernoj Karolini i Kentuckyu, a na Jugu plantaže riže u Južnoj Karolini te pamuka u Georgiji, Alabami i Missisippiju. S obzirom da je uvoz robova postao ilegalan još od 1808., a veliki prihodi s plantaža na kojem su radili robovi privlačili su američke trgovce, oni su prije rata ilegalno uvezli 250 000 robova koji bi se brinuli za uzgoj na plantažama.

Američki povjesničari sukobili su svoja gledišta o uzrocima početka Američkog građanskog rata. Tako je James F. Rhodes smatrao da se rat vodio isključivo zbog pitanja ropstva, a tezu je razradio u svojoj knjizi *History of the United States* (7 svezaka 1893.-1906.). Iako je njegova teza osporena i odbačena, tijekom razdoblja pokreta za građanska

prava nakon II. svjetskog rata, Rhodesovo tumačenje je dobilo potporu. Allan Nevins je smatrao da je uzrok sukoba ropstvo i budućnost crnaca u američkom društvu uz ostale ustavne, političke i gospodarske čimbenike koje je objasnio u knjizi *Ordeal of the Union and the Emergence of Lincoln* (4 sveska, 1947.-1950.). Uoči izbijanja Velike gospodarske krize koja je u SAD-u trajala od 1929. do 1933. godine, Charles i Mary Beard tvrdili su da je gospodarski sukob uzrokovao rat, a ne ropstvo. Tako su u knjizi *The Rise of American Civilizations* (2 sveska, 1927.) pokušali objasniti rat kao sukob između suparničkih oblika kapitalizma. (Sellers, 1996.)

Život robova

Bivši rob John Little piše: "Kažu da su robovi sretni, jer se smiju, i da su veseli. Ja osobno i četiri roba, izbičevani smo 200 puta u jednom danu. Naše noge su bile okovane, ali ipak bismo noću pjevali, plesali i nasmijavali druge zveketom naših lanaca. Činili smo to kako bismo držali pod kontrolom nevolju i kako nam srca ne bi bila potpuno slomljena, to je istina! Ta pogledajte, zar nismo bili vrlo sretni? I sam sam to činio – igrao sam se u okovima." (1)

Iako su robovi i u nevolji tražili smisao svog života, brojni dnevници s plantaža i knjige objavljene u tom razdoblju ukazuju da su robovi živjeli tešku svakodnevnicu. Primjerice, u jednom od dnevnika s plantaža izlistane su godine i uzrok smrti onih koji su na plantaži umrli između 1850. i 1855. godine. Tako je od 32 koliko ih je umrlo u tom periodu, samo četvero navršilo dob od 60 godina, četvero od 50, a devetero prije nego je navršilo pet godina života. (1)

Također je objavljena knjiga koja prikazuje život robova na plantaži Barrow u Louisiani između 1840. i 1842. godine. Plantaža je imala 200 robova, a tijekom dvije godine na plantaži je izvršeno 160 bičevanja, što je prosjek od 0.7 bičevanja po osobi godišnje. Prosjek od 0.7 pokazuje da je bičevanje bilo neredovito za svaku individuu. Gospodar plantaže Barrow trošio je novac na odjeću za svoje robove, dopuštao im proslave blagdana, izgradio salu za plesanje, također je izgradio zatvor i izmišljao kazne za robove kako bi održavao disciplinu među robovima.

Pobune robova bile su česte, no robovlasnici su ih uz pomoć vlasti uspješno sprječavali. Urota Denmarke Veseyja, slobodnog crnca, onemogućena je prije nego je mogla biti izvršena 1822. godine. Plan je bio zapaliti Charleston u Južnoj Karolini,

tada šesti nacionalni grad, i inicirati generalni ustanak robova na tom području. Nekoliko svjedoka izjavilo je da su tisuće crnaca na bilo koji način bili uključeni u ovu akciju. Urota je bila izdana, a trideset pet crnaca je uz Veseyja obješeno. Pobuna Nata Turnera u Southhampton Countyju u Virginiji u ljeto 1831. potaknula je robovlasnike na Jugu da učvrste robovlasnički sistem različitim mjerama. Turner je, propovijedajući religijske vizije, okupio oko sedamdeset robova koji su išli od plantaže do plantaže i ubili barem pedeset pet muškaraca, žena i djece. Skupili su i podršku, ali su uhvaćeni kad im je nestajalo municije. Turner je zajedno sa još možda osamnaesticom obješen.

Zajednice crnačkih robova bile su uklopljene među brojčano nadmoćnim i vojno snažnijim bijelcima, ali bili su strpljivi jer su prihvatili ono što se ne može promijeniti. Željeli su samo svoju zajednicu održati živom i zdravom. Aktivnost robova u stvaranju obrazaca obiteljskog života bila je dio društvenog procesa iz kojeg je proizašao crnački ponos, identitet, kultura, zajednica i bunt u SAD-u. (1)

Duhovne su pjesme robovima često imale dvostruko značenje. Pjesma "O Canaan, slatki Canaan, putujem u Canaan" govorila je o želji robova da dođu na Sjever, u njihov Canaan. Tijekom Građanskog rata, robovi su počeli smišljati duhovne pjesme s još dubljim značenjima: "Prije nego što bih postao rob, bio bih pokopan u grob, i otišao Gospodaru i bio spašen." I duhovna "Many Thousand Go". Robovi su

svoju čovječnost održavali glazbom, magijom, umjetnošću i religijom.

Ropstvo sveprisutno u mislima djece i odraslih

Kako je sveprisutno pitanje ropstva bilo u glavama crnaca na Sjeveru, pokazuje primjer djece u privatnoj školi u Cincinnatiju financiranoj od njih samih. Djeca su odgovarala na pitanje "O čemu najviše razmišljate?", a svih pet odgovora koji su zabilježeni odnose se na ropstvo. Jedan čovjek napisao je svojoj ženi koja je bila s djecom prodana u ropstvo: "Pošalji mi nekoliko pramenova kose djece zamotanih u posebne papire s njihovim imenima naznačenima. Radije bih da mi se bilo što dogodilo, nego da sam ikad bio razdvojen od tebe i djece. Laura, još te uvijek jednako volim. (1)

Odrasli su često izražavali nezadovoljstvo svojim položajem. John Brown bio je hrabar i odlučan u želji da pokrene ustanak robova po cijelom Jugu. Ipak, pogubljen je 1859. od strane države Virginije s

Ožiljci na leđima roba kao posljedica bičevanja, uslikano 1863. godine

odobrenjem nacionalne vlade. Upravo je vlada dok je slabo provodila zakone koji su trebali okončati trgovinu robljem, strogo provodila zakone koji su omogućavali povratak bjegunaca u ropstvo. Nacionalna je vlada, u vrijeme administracije Andrewa Jacksona, surađivala s Jugom kako bi spriječila da abolicionistička literatura ne dopru do poštanskih sandučića u sjevernim državama. Također, nacionalna vlada prekinula bi ropstvo samo u uvjetima koje kontroliraju bijelci te kada bi to zahtijevale političke i ekonomske potrebe poslovnih elita Sjevera. Abraham Lincoln bio je taj koji je savršeno spojio potrebe biznisa, politike i ambicije nove Republikanske stranke. (1)

Deset tisuća bitaka

Tijekom Američkog građanskog rata vođeno je više od deset tisuća bitaka. Najviše je bitaka vođeno u Virginiji (2 154), Tennesseeju (1 462) i Missouriju (1 162), a najmanje na teritoriju Novog Mexica, 75 bitaka i u Californiji 88. (Despot, 2011: 72)

Abraham Lincoln – “Veliki osloboditelj“

Abraham Lincoln rođen je 1809. u dalekim šumama na granici Kentuckyja. Kada mu je bilo sedam godina, njegova se obitelj preselila u Indianu, a zatim 1830. u Illinois. Gotovo potpuno samouk, radio je kao prodavač, nadzornik i šef pošte u New Salemu, istodobno studirajući pravo. Od mladosti je Lincoln pokazivao sklonost meditaciji i učenju. Koristio je svaki slobodni trenutak (većinom noću) kako bi čitao sve što mu dođe pod ruku. Tome je pridružio visoku inteligenciju i nevjerojatnu sposobnost procjenjivanja ljudi i stvari. K tome, bio je human, spreman oprostiti i razumjeti, suosjećajan prema svim ostalim ljudskim bićima. Imao je živ smisao za humor, koji je bio popraćen melankolijom. Istodobno je imao urođenu sposobnost ophođenja s ljudima te volju da se ne povuče pred ekstremnim izazovima, postojanu smirenost i neukrotivost. (*Povijest, 14. knjiga, 2008: 607*)

Budući da je bio stekao ugled vještog pripovjedača i jakog karaktera, 1834. izabran je u zakonodavno tijelo države Illinois. Kasnije je dobio odvjetničku licencu i otvorio ured u Springfieldu, glavnom gradu države. Od 1847. do 1849. bio je član Doma zastupnika, ali se nije ponovno kandidirao. Lincoln je u politiku vratio zakon država Kansasa i Nebraske iz 1854. kojim je robovlasništvo bilo dopušteno na nekim teritorijima Sjedinjenih Država ako bi za njega glasovali stanovnici tih područja. Iako u toj fazi još nije bio abolicionist, Lincoln je smatrao da je robovlasništvo veliko zlo i žarko

se protivio njegovu širenju. Dvije godine kasnije pridružio se novoj Republikanskoj stranci koja je bila protiv robovlasništva, a 1858. kandidirao se za Senat kao predstavnik Illinoisa. Tijekom kampanje je na nekoliko burnih debata s demokratskim protukandidatom, senatorom Stephenom A. Douglasom, ponovio svoja stajališta. Iako je izgubio na izborima, njegovo javno istupanje protiv robovlasništva osiguralo mu je republikansku nominaciju za predsjednika. Na izborima 1860. samo je četvero od deset Amerikanaca glasalo za njega u utrci s još trima kandidatima, ali ipak je pobijedio Douglasa. Međutim, njegova pobjeda bila je znak za sedam južnjačkih država da se odmah odcijepe, a ubrzo nakon njih

odcijepilo ih se još četiri. (*Povijest, 14. knjiga, 2006: 260*)

Abraham Lincoln je protiv ropstva na moralnoj osnovi argumentirao vrlo strastveno, ali je u praktičnoj politici bio oprezan. Vjerovao je da je “institucija ropstva zasnovana na nepravdi i lošoj politici, ali da proglašenje abolicijske doktrine pogoršava ropstvo više nego što ga umiruje.“ (1) Lincoln nije bio spreman povesti “križarski rat za oslobođenje robova“, uvijek je uporno tvrdio da je ropstvo loše i da će se njegovo širenje morati zaustaviti. Također je više puta porekao namjeru da se “izravno ili neizravno“ kani umiješati tamo gdje ropstvo već postoji. (Sellers, 1996: 176)

Lincolnov spomenik u Washingtonu, D. C.

Odbio je javno otkazati Zakon o robovima bjeguncima, donesen 1850. godine. Pisao je prijatelju: “Priznajem da mrzim vidjeti kako su ta jadna bića progona, ali se ugrizem za usnu i šutim.“ Kao kongresnik je 1849. predložio rezoluciju da se ukine ropstvo u Okrugu Columbia, koju je popratio zahtjevom da lokalne vlasti uhite i

vrate robove bjegunce koji dolaze u Washington. Protivio se ropstvu, ali crnce nije vidio jednakima tako da je konstantno u njegovom pristupu bila težnja da se robove oslobodi, ali da ih se vrati u Afriku. (1)

Ipak, Lincoln je često govorio ovisno o stajalištima onih koji su ga slušali. Tako je u svojoj kampanji 1858. za Senat protiv Stephena Douglasa u Illinoisu, rekao: “Prestanimo više s tim igrama o ovom čovjeku i onom čovjeku, ovoj rasi i onoj rasi i tome da je ona rasa inferiorna i zato mora biti stavljena u inferioran položaj. Prestanimo s tim i ujedini se

kao jedno dok još jednom ne ustanemo proglasiti jednakost svih ljudi.“ Ipak, dva mjeseca kasnije u Charlestonu u južnom Illinoisu, publici se obratio: “Reći ću da ja nisam, niti sam ikad bio, za bilo kakvu društvenu i političku jednakost bijele i crne rase, da nisam niti sam ikad bio za to da crnci budu glasači ili suci, niti da mogu sudjelovati u vlasti ili se vjenčati s pripadnicima bijele rase. Mora postojati položaj superiornog i inferiornog, i ja sam kao i bilo koji drugi čovjek za to da superioran položaj ima bijela rasa.“ (1)

Lincolnov inauguralni predsjednički govor održan je u ožujku 1861. godine. Bio je pomirujući prema Jugu i državama koje su se odvojile od Konfederacije: “Nemam namjeru direktno ili indirektno utjecati na instituciju ropstva u državama u kojima ona postoji. Vjerujem da nemam zakonsko pravo na to niti imam takvu namjeru.“ Nakon četiri mjeseca rata, kad je general John C. Fremont u Missouriju proglasio ratni zakon i rekao da robovi vlasnika koji se opiru Sjedinjenim Državama trebaju biti oslobođeni, Lincoln je tu naredbu poništio, zapravo je htio u Uniji održati robovlasnički

Hrvati u Američkom građanskom ratu

Prema podacima Adama S. Eterovicha, velik broj Hrvata borio se na strani Juga tijekom građanskog rata. Od 1760. spominju se prvi hrvatski doseljenici u Americi, a nastanjivali su se u Alabami, Missisippiju i Louisiani. Dalmatinac Juan Matulich prodavao je oružje i whiskey Indijancima, a Marco Givanovich prije rata posjedovao je plantažu vredniju od 400,000 dolara. Tako su na strani Juga postojale organizirane hrvatske postrojbe: Louisiana Militia Volunteers, Slavonian Rifles 1st Co. E. Cazadores Esp., Slavonian Rifles 2nd Co. Cazadores Esp., Slavonian Rifles 2nd Co. Battalion Louisiana Legion, Austrian Guard 4th Regiment European Brigade, Cognevich's Company 4th Regiment European Brigade. (Despot, 2011: 72)

Sjever je raspolagao s oko 918,000 ljudi, za razliku od Juga gdje je bilo 447,000 vojnika. Sveukupno je tijekom građanskog rata 2,128,948 ljudi stupilo u vojsku Sjedinjenih Država, a nešto manje od milijun ljudi u vojsku Konfederacijskih Država. (Davison, 2006: 261) Budući da nije postojala južnjačka dokumentacija, ukupni gubici tijekom rata mogu se samo pretpostavljati. Vjerojatno je otprilike 94,000 ljudi poginulo u borbi ili od posljedica ranjavanja. Statistike Unije pokazuju da je Sjever izgubio 67,058 ljudi u borbi, a 43,012 ih je umrlo od posljedica ranjavanja. Preostalih 24,872 poginulo je nesretnim slučajem ili iz drugih razloga. (Davison, 2006.)

Maryland, Kentucky, Missouri i Delaware. (1) Lincoln je protiv ropstva počeo djelovati kada se ratno stanje pogoršavalo, a abolicionisti upućivali kritike koaliciji koja je podržavala Lincolna.

Proglas o emancipaciji robova

Kad je u rujnu 1862. Lincoln objavio neslužbeni Proglas o emancipaciji, bio je to vojni potez koji je Jugu dao četiri mjeseca da se prestane buniti, uz prijetnju emancipacije robova ako se nastave boriti. Tada su obećali da će ropstvo u državama koje prijeđu na stranu Sjevera ostati netaknuto. Od 1. siječnja 1863. sve osobe koje su bile robovi unutar bilo koje države ili određenog dijela države gdje su ljudi u sukobu sa Sjedinjenim Državama, trebali su od tada i zauvijek biti slobodni. (1)

Tako je Proglas o emancipaciji od 1. siječnja 1863. proglasio slobodnim sve robove na područjima koja su se i dalje borila protiv Unije. Ograničenog dosega, Proglas o emancipaciji ipak je dodatno potaknuo antiropske snage. Do ljeta 1864. prikupljeno je 400 000 potpisa koji su od vlasti tražili da ukine ropstvo i poslani su u Kongres, što se do tad nikad nije dogodilo. U travnju je Senat usvojio Trinaesti amandman koji je ukinuo ropstvo, što je u siječnju 1865. potvrdio Kongres. (*Povijest, 14. knjiga*, 2008.) Lincoln je bio svjestan da bi “neke mjere za oslobađanje robova bile od značajne pomoći za dobivanje rata, osobito što bi se time u Europi stekli prijatelji za Uniju. Njegov proglas nije bio univerzalna mjera kako se često govorilo, nego je Lincoln njime oslobodio robove koji su živjeli u pobunjenim područjima.“ (Sellers, 1996: 184)

Žene u Američkom građanskom ratu

Crnkinje su odigrale važnu ulogu u ratu. Bivša robinja Sojourner Turth bila je aktivna i u pokretu prava žena, a postala je regruter crnih snaga za vojsku Unije, kao i Josephine St. Pierre Ruffin u Bostonu. Harriet Tubman je odlučno u jednoj ekspediciji oslobodila 750 robova. Žene su se micale s regimentama obojenih čiji je broj unutar unionističke vojske rastao kako su marširali Jugom, pomažući svojim muževima, proživljavajući strahote na tim dugim vojnim pješaćenjima, na kojima su mnoga djeca umrla. One su, također, trpjele sudbinu vojnika, kao u travnju 1864. kada su snage Konfederacije kod Fort Pillowa u Kentuckyu masakrirale vojnike Unije koji su se predali zajedno s ženama i muškarcima s kojima su dijelili kamp.

Život nakon rata

Američka je vlada 1861. krenula u borbu protiv ropskih država ne da bi okončala ropstvo, nego da bi zadržala golemi nacionalni teritorij, tržište i resurse. Ipak, pobjeda je zahtijevala kampanju, a u nacionalnu politiku uvedene su nove snage: više

crnaca odlučnih da njihova sloboda znači nešto te više bijelaca koje je rasna jednakost brinula. Tu su i moćni interesi Republikanske stranke koja je održavala kontrolu nad nacionalnom vladom, u čemu su crnački glasovi mogli pomoći. Neko vrijeme su je slijedili i sjevernjački biznismeni kojima je bila važna politika stranke.

Nakon završetka rata, nastupio je kratki period u kojem su južnjački crnci glasali, izabrali crnce za državne organe i Kongres, uveli slobodno i rasno izmiješano javno obrazovanje na Jugu. Zakonski okvir je konstruiran. Trinaesti amandman zabranjuje ropstvo: "Ni ropstvo ni drugi oblik prisilne zavisnosti, osim kao kazna za zločin za koji je stranka propisno optužena, neće postojati u Sjedinjenim državama ili bilo kojem mjestu pod njihovom jurisdikcijom." "Nijedna država neće donijeti ili provesti zakon koji će smanjiti privilegije ili zaštitu građana SAD; niti će ijedna država ijednu osobu lišiti života, slobode ili vlasništva, bez propisne zakonske/pravne procedure; ili negirati nekoj osobi pravo na jednaku zaštitu pred zakonom" Petnaesti amandman kaže: "Pravo građana SAD da glasaju neće biti negirano ili smanjeno od strane SAD ili bilo koje države na osnovi rase, boje ili prethodnog položaja zavisnosti." (1)

Američki Kongres donio je niz zakona kasnih 1860-ih i ranih 1870-ih koji su u istom duhu - zakoni prema kojima su crncima davana prava te su nastojali da se ta prava i ostvare, omogućavali su im da sklapaju ugovore i kupuju zemlju bez diskriminacije. Zakon o građanskim pravima je 1875. zabranio ekskluziju crnaca iz hotela, kazališta, željeznica i drugih javnih smještaja.

S tim su zakonima, s vojskom Unije na Jugu kao zaštitom i s civilnom vojskom službenika u

Freedman's Bureau koje su im mogle pomoći, crnci na Jugu istupili, glasali, oformili političke organizacije i snažno se izražavali o njima važnim pitanjima. To im je niz godina bilo i onemogućeno od strane A. Johnsona, potpredsjednika za Abrahama Lincolna, a predsjednikom nakon Lincolnove smrti na završetku rata. Johnson je vetom zaustavio zakone koji su trebali pomoći crncima, a olakšao je konfederacijskim državama da se vrate u Uniju te nisu trebale jamčiti jednaka prava crncima.

Tijekom njegovog predsjedništva, te države povratnice u Uniju, provodile su "crne zakonike" koji su omogućili da oslobođeni robovi budu kmetovi te i dalje obrađuju plantaže. Primjerice, Mississippi je 1865. zakonski onemogućio oslobođenicima da unajme zemlju za obrađivanje i prisilili ih da rade pod ugovorima o radu koje nisu mogli prekinuti pod prijetnjom zatvorske kazne. Također je omogućilo da sudovi maloljetnu crnačku djecu onu bez roditelja, ili čiji su roditelji bili siromašni, prisile na rad nazvan zanatom koji je kao bio kazna za odbjegle.

Andrew Johnson se sukobio sa senatorima i kongresnicima koji su u nekim slučajevima zbog pravde, a u drugim zbog političkih kalkulacija, podupirali jednaka prava i glasačko pravo za oslobođene robove. Ti su članovi Kongresa uspjeli pozvati na odgovornost Johnsona 1868. pod

**Don Troiani,
Prva Minnessota
(ilustracija bitke
kod Gettysburga)**

izlikom da je prekršio neki manji statut, ali je Senatu nedostajao jedan glas od dvotrećinske većine da ga se ukloni s mjesta predsjednika. Na predsjedničkim izborima te godine izabran je republikanac Ulysses Grant nadjačavši Johnsona za 300 000 glasova (sa 700 000 glasova crnaca) i tako je Johnson prestao biti prepreka. Sada su južnjačke države u Uniju mogle ući samo pod uvjetom da prvo prihvate nove ustavne amandmane. (1)

Zapovjednici sjevernjačke vojske

Bez obzira na to što su sjevernjački političari činili kako bi im pomogli, južnjački su crnci bili odlučni što bolje iskoristiti svoju slobodu, unatoč manjku zemlje i resursa. Studija o crncima u Alabami prvih godina nakon rata koju je napisao povjesničar Peter Kolchin pokazuje da su odmah počeli braniti svoju neovisnost od bijelaca, formirati crkve, postali su politički aktivni, jačali obiteljske veze, obrazovali svoju djecu.

Unatoč velikim ljudskim gubicima, Američki građanski rat u svoje središte stavio je poimanje humanih odnosa između bijelaca i crnaca, odnosno, ukidanje ropstva koje je bilo sveprisutno u Americi. Američki predsjednik Lincoln je tijekom svog mandata vjerojatno bio oprezan s mnogim pristašama njegove politike, ali i sa svima onima koji su podržavali tvrdo ukorijenjen robovlasnički sustav. Iako je iz mjeseca u mjesec mijenjao svoju politiku prema robovima ovisno o stajalištima onih koji su ga slušali, Lincolnu se ne može osporiti da je svojim zalaganjem omogućio robovima život prožet uobičajenom svakodnevicom – aktivnim političkim životom, osnivanjem obitelji, obrazovanjem djece. Lincoln je "predsjedao najkrvavijem ratu u američkoj povijesti, očuvavši Uniju kao zemlju slobode i posljednju najbolju nadu čovječanstva", pretvorio je rat u borbu za povećanje sfere američke slobode,

a s Proglas o oslobođenju od ropstva i Trinaest amandman bili su početak izjednačavanja statusa bijelaca i crnaca u SAD-u. (Sellers, 1996: 187)

"Cijela je povijest napretka ljudske slobode pokazatelj da su svi napreci rođeni iz borbi. Ako nema borbe, nema napretka." (1) Tako su se i robovi krvavo borili i prije samog Američkog građanskog rata te se svakodnevno suočavali s bičevanjima i neprestanim radom. Izražavali su svoje nezadovoljstvo i bunili se, a 1862. "Veliki osloboditelj" Lincoln dao je robovima proglas o emancipaciji.

*The American Civil War -
A Bloody Fight for Freedom
by Petra Marinčić*

"If my name ever goes into history it will be for this act," said Abraham Lincoln, President of the United States (1861-1865). His ongoing battle to abolish slavery in the USA and to stop the exploitation of slaves is not just an act. Today, Abraham Lincoln is considered to have been a wise president who worked for the benefit of his country and all of the humanity.

Although the war broke out in order to maintain the integrity of the USA and to stop inner conflicts, the Emancipation Proclamation has utterly changed the way we see the Civil War. From a fight to preserve the Union it evolved into an ethical war for human freedom, which earned Abraham Lincoln a nickname: The Liberator.

LITERATURA

1. Dawson Worth, Michael (urednik), 2006. *Kada, gdje, zašto i kako se dogodilo*, Mozaik knjiga d.o.o., Zagreb.
2. Despot, Zvonimir, 2011. *Vojna povijest: magazin za vojnu povijest*, Večernji list d.d., Zagreb.
3. *Povijest, 14. knjiga, Industrijalizacija i nacionalne revolucije (1848.-1871.)*, 2008. Jutarnji list, Zagreb.
4. Sellers, Charles, 1996. *Povijest Sjedinjenih Američkih Država*, Barbat, Zagreb.

Internet

1. Zinn, Howard, *A People's History Of The United States*, poglavlje *Slavery Without Submission, Emancipation Without Freedom*, History Is A Weapon: <http://www.historyisaweapon.com/zinnapeopleshistory.html> (01. 05. 2011.)